

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi lasten kotihoidon tuesta
annetun lain 6 ja 7 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lasten kotihoidon tuesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi tukeen kuuluvaa sisaruskorotusta ja lisäosaa koskevien säännösten osalta.

Kotihoidon tuen sisaruskorotuksen saajien piiriä laajennettaisiin siten, että sisaruskorotusta maksettaisiin alle seitsemänvuotiaasta sisaruksesta nykyisen alle kolmivuotiaan sijaan.

Kotihoidon tuen täyden lisäosan saamisen perusteena olevaa nettotulorajaa korotettaisiin noin 350 markalla eli 2 600 markkaan kuukaudessa ja

tulorajan ylittävien tulojen lisäosaa vähentävää vaikutusta lievennettäisiin nykyisestä 50 prosentista 25 prosenttiin.

Uudistuksesta aiheutuisi kustannuksia vuonna 1987 noin 120 miljoonaa markkaa, josta valtion osuus on noin puolet.

Esitys liittyy vuoden 1987 tulo- ja menoarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Muutokset ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1987.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne

Pienten lasten hoitoa koskevaa lainsäädäntöä uudistettiin vuoden 1985 alusta lasten kotihoidon tuesta annetulla lailla (24/85) ja sen voimaannpanosta annetulla lailla (25/85) sekä lailla lasten päivähoidosta annetun lain muuttamisesta (28/85). Näiden lakien mukaan alle kolmivuotiaiden lasten hoitojärjestelyjä kehitetään siten, että viimeistään vuoden 1990 alusta voidaan kaikille alle kolmivuotiaille lapsille järjestää vanhempainrahakauden päättymisen jälkeen joko kunnallinen päivähoitopaikka tai kotihoidon tuki perheen valinnan mukaan.

Lasten kotihoidon tukijärjestelmän laajentaminen vuosina 1986—1989 tapahtuu lasten kotihoidon tuesta annetun lain voimaannpanosta annetun lain 1 §:n 2 momentin mukaan vuosittain hyväksyttävän valtakunnallisen sosiaalihuollon järjestämistä koskevan suunnitelman mukaisesti. Sosiaalihuollon valtakunnallisilla suunnitelmissa vuosille 1986—1990 ja 1987—1991 kotihoidon

tukea on laajennettu asteittain perheeseen kuuluvien lasten lukumäärän ja iän perusteella.

Vuonna 1985 kotihoidon tukea sai keskimäärin runsaat 15 000 perhettä. Vuonna 1986 tuen saajien lukumäärän arvioidaan nousevan noin 36 000 perheeseen ja edelleen vuonna 1987 runsaaseen 46 000 perheeseen. Vuonna 1990 tukijärjestelmän koskiessa kaikkia alle kolmivuotiaita lapsia tuen saajia arvioidaan olevan noin 67 500. Kotihoidon tuen sisaruskorotusta maksettiin vuonna 1985 keskimäärin 3 500 lapsesta ja lisäosaa sai vajaat 2 000 perhettä. Vuonna 1986 arvioidaan sisaruskorotuksen saajia olevan noin 6 300 ja lisäosan saajia noin 4 600. Vuonna 1987 on sisaruskorotuksen saajien määräksi voimassa olevan lain perusteiden mukaan arvioitu noin 8 000 ja lisäosan saajiksi noin 5 800.

Perusosan suuruus on sairausvakuutuslain (364/63) mukaisen vähimmäispäivärahan suuruisen eli 1 päivästä heinäkuuta 1986 1 091,25 markkaa kuukaudessa.

Sisaruskorotuksen suuruus on 20 prosenttia perusosasta eli 218,25 markkaa kuukaudessa. Sitä maksetaan perheen kustakin sellaisesta alle kolmivuotiaasta lapsesta, josta ei makseta perusosaa.

Lisäosan enimmäismäärä on 80 prosenttia perusosasta eli 873 markkaa kuukaudessa. Täyttä lisäosaa maksetaan vuonna 1986 perheelle, jonka nettotulot ovat kuukaudessa enintään 2 142 markkaa. Tulorajan ylittävät tulot vähentävät 50 prosentilla perheelle maksettavan lisäosan määrää. Lisäosaa ei enää makseta, jos perheen nettotulot nousevat yli 3 888 markkaan kuukaudessa. Lisäosan saamisen edellytyksenä on, että perusosaan oikeuttavaa lasta hoitaa pääasiassa hänen omassa kodissaan jompikumpi hänen vanhemmistaan tai hänen muu huoltajansa.

2. Ehdotetut muutokset

Sisaruskorotuksen maksamisella on haluttu ottaa tukea maksettaessa huomioon perheen muiden kuin tukeen oikeuttavien lasten lukumäärä. Voimassa olevan lain mukaan tukea on maksettu alle kolmivuotiaista kotihoidon tuen perusosan saamisen edellytykset täyttävistä sisaruksista. Koska myös perheen 3—6-vuotiaat lapset vaikuttavat alle kolmivuotiaiden lasten lisäksi oleellisesti perheen lastenhoitojärjestelyihin ja perheen taloudelliseen asemaan, ehdotetaan sisaruskorotusta maksettavaksi alle seitsemänvuotiaista sisaruksista. Kunnallisessa kokopäivähoidossa olevista sisaruksista ei sisaruskorotusta ehdotuksen mukaan maksettaisi, koska he saavat päivähoitomaksusta sisarusalennuksen, mikäli yksi tai useampi muu 0—5-vuotias sisarus on kunnan valvomassa päivähoidossa. Muussa kuin kokopäiväisessä kunnallisessa päivähoidossa oleminen ei ehdotuksen mukaan olisi sisaruskorotuksen maksamisen esteenä 3—6-vuotiailla lapsilla, koska ehdotuksella ei haluta tehdä lapsen osallistumista esimerkiksi esikoulutoimintaan perheen talouden kannalta nykyistä epäedullisemmaksi.

Ehdotettu muutos laajentaisi sisaruskorotukseen oikeuttavien lasten määrää noin 25 500 lapsella eli sisaruskorotusta maksettaisiin vuonna 1987 yhteensä noin 33 500 lapsesta.

Lasten kotihoidon tuen lisäosaa on saanut voimassa olevan lain mukaisin perustein vajaat 20 prosenttia kotona lastaan hoitavista kotihoidon tuen perusosan saajista. Lisäosan saajien verrattain alhainen määrä johtuu siitä, että tukea ovat voineet saada vain pienituloisimmat perheet. Täysimääräisen lisäosan saamisen edellytyksenä

olevan tulorajan ylittävät tulot vähentävät niin ikään jyrkästi, 50 prosentilla, maksetun tuen määrää. Lisäksi kotihoidontuki on veronalaista tuloa ja se lasketaan tuloksi myös eräiden muiden sosiaalietuuksien suuruutta määrättäessä, mikä vähentää oleellisesti perheen tuesta saamaa nettohyötyä. Jotta perheen taloudellisia mahdollisuuksia kotihoidon tuen turvin hoitaa lasta kotonaan voitaisiin parantaa, ehdotetaan täyden lisäosan saamisen edellytyksenä olevaa tulorajaa korotettavaksi vuoden 1987 tasossa laskien noin 350 markalla. Tämän tulorajan ylittävien tulojen lisäosaa vähentävää vaikutusta ehdotetaan lievennettäväksi 50 prosentista 25 prosenttiin. Kun täyden lisäosan saamisen edellytyksenä olevaa tulorajaa ehdotetaan korotettavaksi 2 600 markkaan kuukaudessa ja rajan ylittävät tulot vähentäisivät tukea 25 prosentilla, voisi lisäosaa saada 6 268 markan nettokuukausituloihin saakka.

Ehdotettu muutos laajentaisi lisäosan saajien määrää voimassa olevan lain mukaisiin perusteisiin verrattuna noin 12 800 perheellä vuonna 1987, jolloin lisäosan saajien arvioitu kokonaismäärä olisi yhteensä noin 18 600 perhettä. Muutos lisäisi erityisesti niiden perheiden määrää, jotka saavat tulojensa perusteella täysimääräistä pienempää lisäosaa. Lisäosaa saavien perheiden määrän huomattavasti lisääntyessä samalla keskimääräinen lisäosan markkamäärä alenisi voimassa olevan lain mukaisin perustein arvioidusta keskimääräisestä 520 markasta noin 385 markkaan kuukaudessa.

Lisäosaa saisi muutoksen toteuttamisen jälkeen noin 60 prosenttia kotona lastaan hoitavista perheistä.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Lasten kotihoidon tukena maksettavien sisaruskorotuksen ja lisäosan myöntämisperusteiden muutoksista aiheutuisi vuonna 1987 yhteensä noin 120 miljoonan markan lisäkustannukset. Kustannuksista noin 70 miljoonaa markkaa aiheutuu sisaruskorotuksesta ja noin 50 miljoonaa markkaa lisäosasta. Valtionosuus kustannuksista on noin puolet.

Sisaruskorotukseen oikeuttavien lasten määrän arvioidaan lisääntyvän vuonna 1987 vuosikeskiarvona laskettuna noin 25 500 lapsella, jolloin sisaruskorotusta saavia lapsia olisi vuonna 1987 yhteensä 33 500. Sisaruskorotuksen arvioitu

markkamäärä vuonna 1987 on 229 markkaa kuukaudessa.

Lisäosan saajien määrän arvioidaan nousevan vuonna 1987 vuosikeskiarvona noin 12 800 perheellä, jolloin tukea saisi vuonna 1987 yhteensä noin 18 600 perhettä. Keskimääräiseksi tuen suuruudeksi vuonna 1987 on arvioitu 385 markkaa kuukaudessa. Tuen piiriin lievennettyyn tulosidonnaisuuteen perustuen tulevien uusien perheiden kohdalla keskimääräinen tuki olisi kuitenkin huomattavasti alhaisempi eli noin 250 markkaa kuukaudessa. Perheillä, jotka nykyisin perusteinkin saivat lisäosaa vuonna 1987, keskimääräinen tuki nousisi noin 690 markkaan kuukaudessa.

Vuonna 1990 kaikkien alle kolmivuotiaiden lasten ollessa oikeutettuja kotihoidon tukeen sisäruskorotukseen oikeuttavien lasten määrän arvioidaan nousevan 41 500:een lähinnä kaksilapsisten

tuen piiriin tulevien perheiden määrän kasvun takia. Tuolloin lisäkustannukset voimassa olevien perusteiden mukaisesti kustannuksiin olisivat noin 87 miljoonaa markkaa.

Lisäosasta aiheutuvat lisäkustannukset vuonna 1990 verrattuna nykyisin perustein arvioituihin kustannuksiin olisivat noin 80 miljoonaa markkaa, kun lisäosaa arvioidaan vuonna 1990 saavan noin 24 600 perhettä.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1987.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

lasten kotihoidon tuesta annetun lain 6 ja 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan lasten kotihoidon tuesta 11 päivänä tammikuuta 1985 annetun lain (24/85) 6 §:n 1 momentti ja 7 §:n 2 momentti näin kuuluviksi:

6 §

Sisaruskorotus

Sisaruskorotuksen saamisen edellytyksenä on, että perheessä on perusosaan oikeuttavan lapsen lisäksi yksi tai useampi alle seitsemänvuotias lapsi, jota ei hoideta lasten päivähoidosta annetun lain 1 §:n 1 ja 2 kohdassa tarkoitetussa kunnan järjestämässä päivähoidossa. Kuitenkaan 3—6-vuotiaan lapsen kohdalla kunnan järjestämä enintään 5 tuntia kestävä päivähoito ei ole esteenä sisaruskorotuksen saamiselle. Jos sisaruskorotusta saava perhe alkaa saada äitiysrahaa, sisaruskorotusta suoritetaan, vaikka perhe saa äitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa.

7 §

Lisäosa

Lisäosan täysi määrä on 80 prosenttia 5 §:n 2 momentissa tarkoitettusta perusosasta. Täysimääräinen lisäosa myönnetään perheelle, jonka nettotulot ovat enintään 2 600 markkaa kalenterikuukaudessa. Mikäli perheen nettotulot ovat tätä suuremmat, täysimääräistä lisäosaa vähennetään 25 prosentilla siitä määrästä, jolla perheen nettotulot ylittävät 2 600 markkaa kalenterikuukaudessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 1987.

Helsingissä 17 päivänä lokakuuta 1986

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Matti Puhakka*

Laki

lasten kotihoidon tuesta annetun lain 6 ja 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan lasten kotihoidon tuesta 11 päivänä tammikuuta 1985 annetun lain (24/85) 6 §:n 1 momentti ja 7 §:n 2 momentti näin kuuluviksi:

Voimassa oleva laki

6 §

Sisaruskorotus

Sisaruskorotuksen saamisen edellytyksenä on, että perheessä on perusosaan oikeuttavan lapsen lisäksi yksi tai useampi 5 §:n 1 momentissa tarkoitetut edellytykset täyttävä lapsi. Jos sisaruskorotusta saava perhe alkaa saada äitiysrahaa, sisaruskorotusta suoritetaan, vaikka perhe saa äitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa.

Ehdotus

6 §

Sisaruskorotus

Sisaruskorotuksen saamisen edellytyksenä on, että perheessä on perusosaan oikeuttavan lapsen lisäksi yksi tai useampi *alle seitsemänvuotias lapsi, jota ei hoideta lasten päivähoidosta annetun lain 1 §:n 1 ja 2 kohdassa tarkoitetussa kunnan järjestämässä päivähoidossa. Kuitenkaan 3—6-vuotiaan lapsen kohdalla kunnan järjestämä enintään 5 tuntia kestävä päivähoito ei ole esteenä sisaruskorotuksen saamiselle.* Jos sisaruskorotusta saava perhe alkaa saada äitiysrahaa, sisaruskorotusta suoritetaan, vaikka perhe saa äitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa.

7 §

Lisäosa

Lisäosan täysi määrä on 80 prosenttia 5 §:n 2 momentissa tarkoitetusta perusosasta. Täysimääräinen lisäosa myönnetään perheelle, jonka nettotulot ovat enintään 2 000 markkaa kalenterikuukaudessa. Mikäli perheen nettotulot ovat tätä suuremmat, täysimääräistä lisäosaa vähennetään 50 prosentilla siitä määrästä, jolla perheen nettotulot ylittävät 2 000 markkaa kalenterikuukaudessa.

7 §

Lisäosa

Lisäosan täysi määrä on 80 prosenttia 5 §:n 2 momentissa tarkoitetusta perusosasta. Täysimääräinen lisäosa myönnetään perheelle, jonka nettotulot ovat enintään 2 600 markkaa kalenterikuukaudessa. Mikäli perheen nettotulot ovat tätä suuremmat, täysimääräistä lisäosaa vähennetään 25 prosentilla siitä määrästä, jolla perheen nettotulot ylittävät 2 600 markkaa kalenterikuukaudessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 1987.

